



Rijksoverheid

NDS prio AI: een jaar samen versnellen

Larissa Zegveld (Voorzitter aanjaagteam AI)
Jasper Kars (Programmamanager prio AI)



De Nederlandse
Digitaliseringsstrategie

Samen versnellen

Wat zijn de doelen en waar willen we heen?

1. AI verantwoord en gericht inzetten voor maatschappelijke opgaven

- AI gericht inzetten om maatschappelijke problemen op te lossen en de dienstverlening aan burgers te verbeteren.
- Verantwoorde AI-adoptie bij de overheid realiseren; slimmer, sneller en verantwoorder gebruik.

2. Van losse initiatieven naar een overheidsbrede aanpak

- Regie nemen via een leidende aanpak en daarmee de vrijblijvendheid voorbijgaan.
- Succesvolle AI-toepassingen opschalen en bruikbaar maken voor de hele overheid.

3. Voorwaarden creëren voor autonome en NL/EU AI

- Werken aan een hoogwaardige, gedeelde AI-infrastructuur die beschikbaar is voor de gehele overheid.
- Toewerken naar autonome AI bij de overheid – zowel voor individuele ambtenaren als voor grotere opgaven – binnen duidelijke kaders en beschikbare alternatieven.



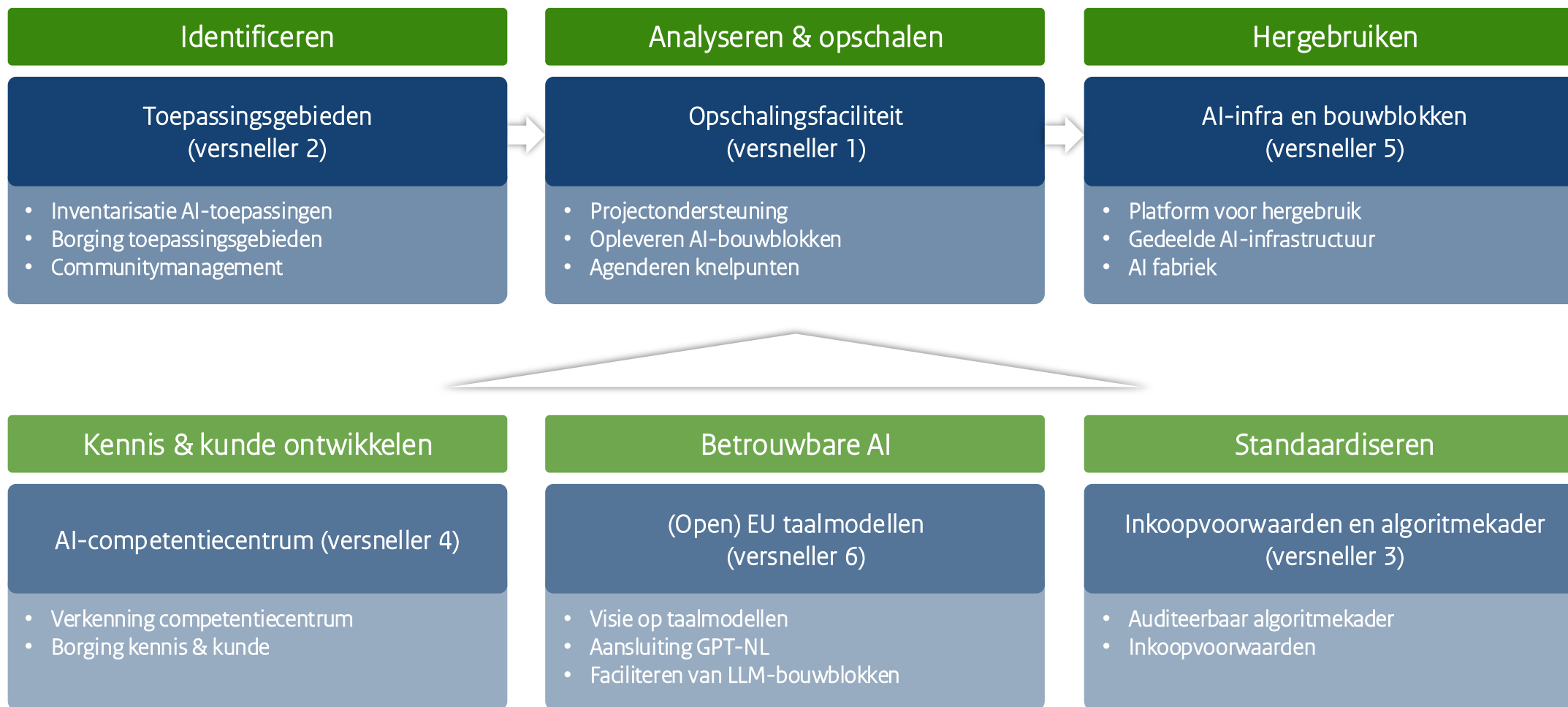
Artificiële intelligentie

- We zetten AI in om **maatschappelijke problemen op te lossen en dienstverlening aan burgers te verbeteren.**
- We nemen hierin regie via **één leidende aanpak.** We maken succesvolle toepassingen bruikbaar maken voor de hele overheid.
- Streven naar een **hoogwaardige AI-infrastructuur.**

Versnellers:

- Regisseren opschalen van AI binnen de overheid en inrichten AI opschalingsfaciliteit
- Opschalen via aangewezen zes prioritaire toepassingsgebieden
- Vaststellen gezamenlijke inkoopaanpak en auditbare normen voor AI
- Verkennen en inrichten overheidsbreed AI competentiecentrum
- AI-bouwblokken en infrastructuur versterken
- Aanjagen van open (NL/EU) taalmodellen, zoals GPT-NL

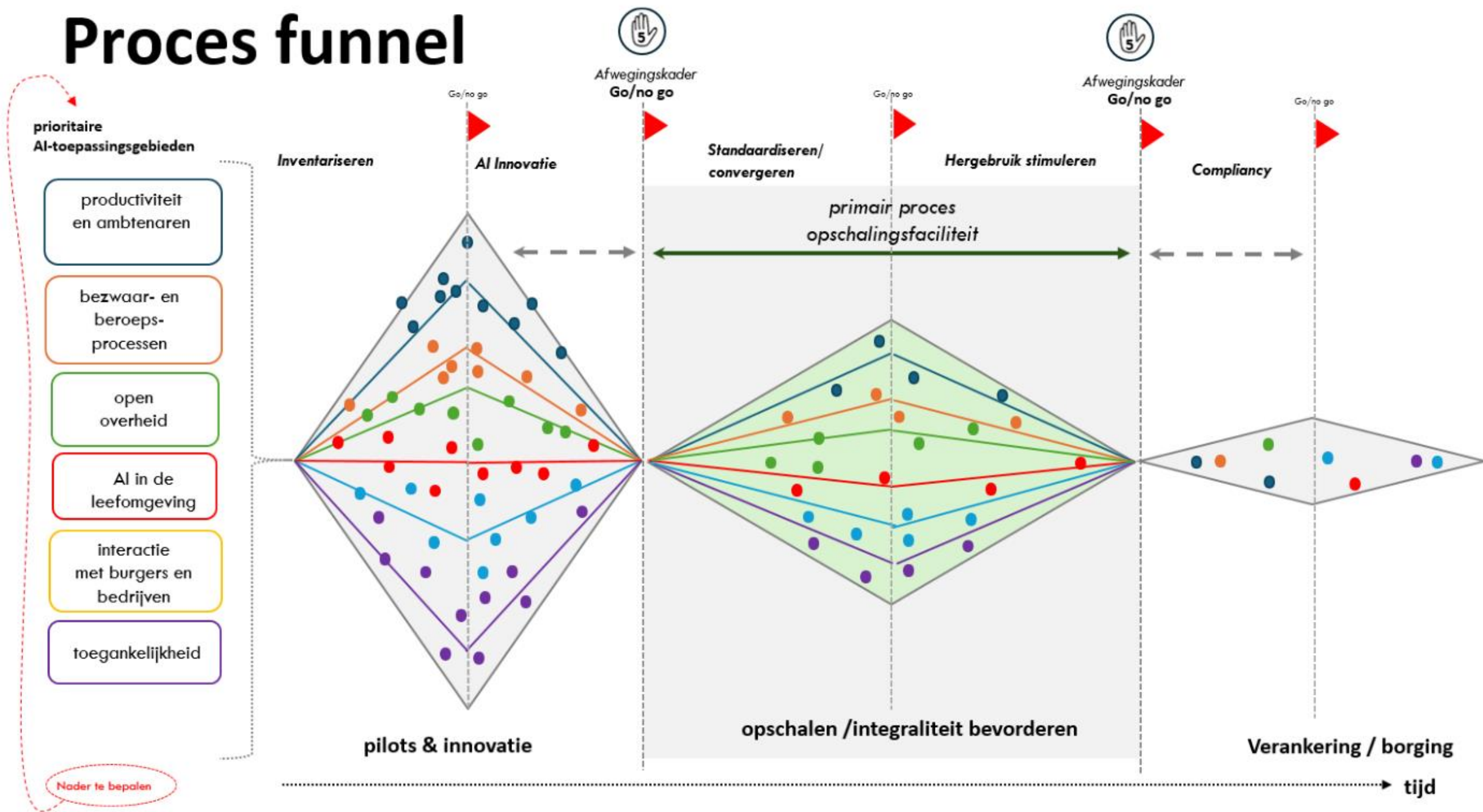
Overzicht samenhang versnellers



Prioritaire AI-toepassingsgebieden

1. AI voor bezwaar- en beroep, gericht op een snellere en consistente afhandeling van het juridische afhandelproces;
2. AI ter ondersteuning van ambtenaren, om werkdruk te verminderen, zoals AI-assistenten, lokale AI-oplossingen en AI-agents die repetitieve taken automatiseren;
3. AI voor Open Overheid, ter bevordering van transparantie en publieke verantwoording;
4. AI in de leefomgeving, bijvoorbeeld voor stedelijke planning of milieumonitoring zoals detectie van de Aziatische hoornaar;
5. AI voor interactie binnen de overheid met burgers en bedrijven, waaronder de inzet van chat- en virtuele assistenten;
6. AI voor digitale toegankelijkheid van de overheid, bijvoorbeeld door automatische ondertiteling van debatten, transcriptie of spraaktechnologie.

Proces funnel



Behaalde resultaten

Versneller 1 & 2:
Opschalingsfaciliteit en
prioritaire toepassingsgebieden

Versneller 3: Auditeerbaar
kader en inkoopaanpak

Versneller 4 Inrichten
overheidsbreed
competentiecentrum

Versneller 5 & 6: AI-infra en
bouwblokken en stimuleren
open taalmodellen

AI-prio breed

- Twee succesvolle opschalingen: GemChat (al meer dan 30 overheidspartijen) en OmgevingsChat (doorontwikkeling via Brightlands en overheidsbrede uitrol). Derde opschaling (bij de politie) wordt momenteel gerealiseerd: HOSAN.
- Opschalingsfaciliteit bij ICTU ingericht.
- Succesvolle opstart platform AI & Overheid: brede community voor overheidsmedewerkers.
- Succesvol vastgestelde zes prioritaire toepassingsgebieden. Per toepassingsgebied zijn netwerken opgestart waar opschalingen mogelijk worden gemaakt.
- Opschalingshandreiking AI wordt in Q2 (uiterlijk begin Q3) gepubliceerd.
- ADR/NOREA werken aan eerste versie auditeerbaar kader. Pilots starten later in 2026.
- Inkoopaanpak gestart met brede werkgroep van overheidsmedewerkers. Aanpak opgeleverd eind 2026.
- TNO heeft onderzoek naar competentiecentrum afgerond en concept inrichtingsplan overheidsbreed competentiecentrum wordt afgerond.
- Opstart consortium met overheidspartijen voor competentiecentrum.
- ICTU begint met kwartiermakersfase competentiecentrum.
- Basiscursus AI via RADIO opgeleverd.
- Gewonnen EU-call voor Europees platform AI-bouwblokken met consortium Benelux + Denemarken (EUROPAL).
- AI-fabriek in Groningen is gefinancierd en aansluiting met NDS AI gelegd.
- VLAM-AI wordt breder uitgerold binnen de overheid.
- Aantal use cases bij de overheid maakt gebruik van GPT-NL (waaronder Vlam-AI, GemChat en binnen dienstverlening).
- AI-infrastructuur plan voor hele overheid, inclusief bestuurlijke principes.
- Visie op taalmodellen wordt nog voor de zomer in het OBDO geagendeerd (publicatie Q3 voorzien)
- Meer dan 80 aanmeldingen voor 17 werkpakketten waar aan de hand van overheidsbreed wordt samengewerkt.
- Er wordt met de VU gewerkt aan afwegingskader en ecosysteem blauwdruk om lopende AI-initiatieven in kaart te brengen en keuzes te kunnen maken voor centrale voorzieningen.
- Er wordt samen met de interne ICT-dienstverleners gewerkt aan een werkgroep en landkaart van de beschikbare diensten op AI-gebied en harmonisatie tussen aanbieders.
- Succesvol studiebezoek (met ook andere NDS prio's) aan Groningen voor aansluiting met AI-fabriek en ecosysteem.

Uitdagingen en aandachtspunten

- **Bestuurlijk.** Het 'wegen' van initiatieven. Spanning **tussen centrale** en collectieve oplossingen (verplichten of collectief afnemen – de vrijblijvendheid voorbij) versus **eigen keuzes** en bottom-up initiatieven.
- **Juridische belemmeringen**, met name (EU) aanbestedingsregels en het servicegebied van interne dienstverleners.
- **Gericht gesprek met de markt:** hoe geven we de rol van launching customer als overheid concreet (en transparant) vorm?
- **Budget en prioritering** na de eerste fase (vanaf 2027).

NDS AI

Visie op de inzet van GenAI-modellen bij de overheid

24-6-2026 – CIO-Dag

Marco de Bruijn & Marc Minnee



De Nederlandse
Digitaliseringsstrategie

Samen versnellen

De oorsprong van de Visie op GenAI-modellen

Welke belemmeringen zijn er nu?

Er is geen leidende 1 overheidsaanpak voor opschaling van AI.

Er zijn geen overheidsbrede prioritaire AI-toepassingsgebieden aangewezen voor opschaling.

Er is geen eenduidig kader om de inzet, ontwikkeling en inkoop van AI in een overheidscontext aan te toetsen.

Er zijn nog overheidsbrede knelpunten voor de inzet van AI.

Er is een tekort aan voldoende AI-infrastructuur.

Er wordt nog te weinig gebruikgemaakt van (open) Nederlandse of Europese taalmodellen binnen de overheid.

Waar we nu als 1 overheid op versnellen

We pakken regie op het opschalen van AI binnen de overheid en we verkennen het realiseren van een AI-opstalingsfaciliteit.

We kiezen veelbelovende prioritaire AI-toepassingsgebieden, ontwikkelen toepassingen en gebruiken deze als overheidsorganisaties samen.

We stellen gezamenlijke (auditbare) normen voor 'AI-gebruik door de overheid' vast, inclusief algoritmekader en inkoophandreiking.

We verkennen de inrichting van een overheidsbreed AI-competentiecentrum.

We gaan gezamenlijk aan de slag om AI te ontwikkelen.

We gebruiken GPT-NL (of andere open taalmodellen) voor verschillende prioritaire use cases bij de overheid.

+ AI + NEWS + POLICY

Anthropic cuts off Fable 5 and Mythos 5 access following government order



/ An export control directive citing national security concerns required blocking access for all foreign nationals.

Overheidsinzet van GenAI-modellen te midden van een beweging naar digitale autonomie

Overtuiging: inzet van open / Europese modellen...

- volstaat voor de meeste overheidstoepassingen → niet vertrekken vanuit het grootst mogelijke model, maar het kleinste model dat volstaat en waarde levert
- zorgt voor minder problematische afhankelijkheid van niet-Europese partijen
- stimuleert de Europese AI-industrie

Beleidsdoelstelling

“We streven ernaar dat vanaf 2029 de generatieve AI-modellen die de overheid inzet open* of gesloten Europese** modellen zijn, tenzij kan worden aangetoond dat toepassing hiervan de effectiviteit van ambtenaren significant belemmert of leidt tot continuïteits- en/of kwaliteitsverlies in de dienstverlening.”

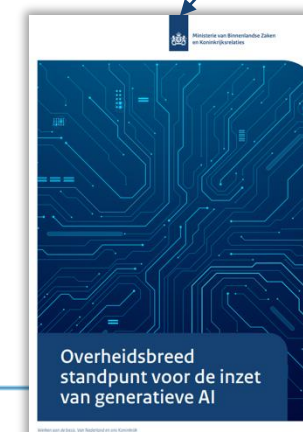
* Dit betekent: tenminste MOF III (open gewichten en architectuur).

**Dit betekent: modellen waarvan het gebruik niet (mede) onder een andere dan de Europese (EU, EER, EVA) jurisdictie valt. Bij voorkeur worden de modellen ontwikkeld en geleverd worden door partijen die in Europa gevestigd zijn.



Extra voorwaarde:
EU of open

Uitwerking details



Het visiestuk valideren we in de praktijk



OmgevingsChat

Altijd de expert in de buurt

Gebundelde krachten voor soevereine AI

Centric en Nebul gaan strategisch partnerschap aan.

Centric 24 maart 2026

AI (Artificiële Intelligentie) | 20 november 2025

Departementen kiezen voor veilige AI-chatbot van SSC-ICT



In 2026 krijgen duizenden rijksambtenaren toegang tot een nieuwe AI-assistent (Artificiële Intelligentie) via chat. Verschillende ministeries

Home / Nieuws / Launching customers

De eerste use cases van GPT-NL

In februari zijn we gestart met partijen die willen investeren in de toekomst van GPT-NL. We voeren met deze organisaties zogeheten 'Feasibility Studies' uit: een onderzoek naar de deployment van GPT-NL binnen een specifieke use case én binnen de organisatie. De financiers van deze studies zien het belang in van de doorontwikkeling en de investering in kennis en kunde in Nederland.

Je leest hier meer over de eerste use cases waar we deze maand mee zijn gestart.



In uitvoering met

ICTU

Chatbot 'Gem' is een chatbot die zo'n 6 jaar bestaat en inmiddels door bijna dertig gemeenten op dagelijkse basis wordt gebruikt. In 2024 voerde Gem bijna 70.000 gesprekken en rapporteerde over de ervaringen. Eerder is al de inzet van GenAI voor de chatbot al verkend. In deze use case testen we de meerwaarde van GPT-NL voor Gem. We zetten het model in voor het beantwoorden van gebruikersvragen, en evalueren de kwaliteit in de context van de vragen die voor de gemeentes relevant zijn.



In uitvoering met

Overheid.nl

Het is voor burgers en ondernemers vaak lastig om alle relevante informatie over dienstverlening van de overheid te vinden omdat deze verspreid is over diverse websites van verschillende overheidsinstanties. Het ministerie van Binnenlandse Zaken realiseert daarom onder andere een digitale assistent die antwoorden geeft op basis van betrouwbare informatie van Overheid.nl en in een later stadium ook andere informatiebronnen van de overheid. In deze use case vergelijken we de antwoorden van GPT-NL met die van het huidige, commerciële model.



Brieven van de overheid zijn voor burgers en ondernemers niet altijd begrijpelijk. Het gaat vaak om belangrijke communicatie en dienstverlening, zoals schulden en toeslagen. Daarom is de communicatie-assistent HTP

Voorbeeld van Opschaling: Demo GemChat

Chatten met de gemeente

De gemeente Leiden maakt gebruik van een chatbot en van 'live chat' met een medewerker van de gemeente.

Met de zaal

Hoe versnellen we komend jaar verder met elkaar?

Wat moeten we vooral doen en ook niet (meer) doen?

Bedankt! Nog vragen?